

Sygn. akt I Ns 83/13

POSTANOWIENIE

Dnia 30 września 2016 roku

Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Leszek Kawecki

Protokolant: Joanna Antoniszyn

po rozpoznaniu w dniu 26 września 2016 roku w Dzierżoniowie

na rozprawie

sprawy z wniosku **K. G.**

przy uczestnictwie **S. M. (1), S. M. (2), R. T., Z. M. (1) i Z. K.**

o dział spadków po W. M. i J. M.

p o s t a n a w i a :

I/ oddalić wniosek;

II/ ustalić, że wnioskodawczyni i uczestnicy postępowania ponoszą we własnym zakresie koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie;

III/ nie obciążać wnioskodawczyni i uczestników postępowania kosztami sądowymi poniesionymi tymczasowo przez Skarb Państwa.

Wnioskodawczyni K. G. wniosła:

1/ o ustalenie, że w skład spadku po W. M. zmarłym dnia 17 kwietnia 1982 roku w B., ostatnio stale zamieszkałym w P., wchodzi udział w 1/2 części w prawie własności nieruchomości zabudowanej składającej się z działki gruntu numer (...) o powierzchni o, (...) hektara, położonej przy ulicy (...) w P., dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie prowadzi księgę wieczystą numer (...) o wartości 60.000 złotych,

2/ o ustalenie, że w skład spadku po J. M. z domu T. zmarłej dnia 11 września 1988 roku w B., ostatnio stale zamieszkałej w P. wchodzi udział w 5/8 części w prawie własności nieruchomości zabudowanej składającej się z działki gruntu numer (...) o powierzchni o, (...) hektara położonej przy ulicy (...) w P., dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie prowadzi księgę wieczystą numer (...) o wartości 75.000 złotych,

3/ o dokonanie działu spadków po W. i J. M. przez przyznanie prawa własności nieruchomości zabudowanej składającej się z działki gruntu numer (...) o powierzchni o, (...) hektara położonej przy ulicy (...) w P., dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie prowadzi księgę wieczystą numer (...) na wyłączną własność wnioskodawczyni K. G.,

4/ o zaliczenie na schedę spadkową uczestników postępowania S. M. (1), S. M. (2), R. T., Z. M. (1) i Z. K. darowizny przez spadkodawców na rzecz I. M. w dniu 9 czerwca 1972 roku udziału w 1/2 części w prawie własności nieruchomości w postaci działki budowlanej oznaczonej ewidencyjnie numerem 550/1 o powierzchni o,20 hektara wchodzącej

w skład nieruchomości rolnej położonej przy ulicy (...) w P. (obecnie ulica (...)), dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Dzierżonowie prowadzi księgę wieczystą numer (...),

5/ o zaliczenie na schedę spadkową uczestniczki postępowania W. W. darowizny przez spadkodawczynię J. M. na rzecz tej uczestniczki w 1986 roku środków pieniężnych w kwocie 46.000 złotych,

ewentualnie:

o rozliczenie wydatków poczynionych przez wnioskodawczynię K. G. w latach 1992 oraz 2006-2012 na spadkową nieruchomość zabudowaną składającą się z działki gruntu numer (...) o powierzchni o, (...) hektara położoną przy ulicy (...) w P., dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Dzierżonowie prowadzi księgę wieczystą numer (...).

Nadto wniosła o rozstrzygnięcie o kosztach postępowania według norm przepisanych.

Na uzasadnienie wniosku podała, że spadkodawcy W. i J. M. pozostawali w związku małżeńskim i uzyskali opisaną wyżej nieruchomość zabudowaną składającą się z działki gruntu numer (...) o powierzchni o, (...) hektara położonej przy ulicy (...) w P., dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Dzierżonowie prowadzi księgę wieczystą numer (...) w udziałach odpowiednio po 1/2 części i 5/8 części w poszczególnych masach spadkowych. Wskazała też, że wartość tej nieruchomości według stanu z daty otwarcia spadku po J. M., to jest na dzień 11 września 1988 roku, a według cen obecnych wynosi kwotę nie wyższą niż 120.000 złotych. Podała również, że udziały jej i uczestników postępowania w majątkach spadkowych J. i W. M. wynoszą: K. G. 48/80, uczestniczki postępowania W. W. 16/80, uczestniczki postępowania S. M. (1) 4/80, zaś uczestników postępowania S. M. (2), R. T., Z. M. (1) i Z. K. po 3/80. Podniosła, że na schedę spadkową I. M. po W. i J. M. przysługującą obecnie uczestnikom S. M. (1) i S. M. (2), R. T., Z. M. (1) i Z. K. należy także na podstawie artykułu 1039 paragraf 1 k.c. zaliczyć dokonaną przez spadkodawcę w dniu 9 czerwca 1972 roku na rzecz ich syna I. M. i jego małżonki uczestniczki postępowania S. M. (1) darowizny nieruchomości w postaci działki budowlanej o powierzchni 0,20 hektara wchodzącej w skład nieruchomości rolnej położonej przy ulicy (...) w P. (obecnie ulica (...)) w zakresie udziału w 1/2 części tej nieruchomości, którego wartość szacuje na kwotę 40.000 złotych. Natomiast na schedę spadkową uczestniczki postępowania W. W. zaliczyć należy dokonaną przez spadkodawczynię J. M. w 1986 roku darowiznę środków pieniężnych w kwocie 46.000 złotych, które stanowiły również rozliczenie schedy spadkowej uczestniczki po spadkodawcy. W tej sytuacji stosownie do treści artykułu 1042 paragraf 1 k.c. scheda spadkowa po W. M. wynosi 81.231 złotych 56 groszy (60.000 złotych plus 17.500 złotych plus 3.731 złotych 56 groszy), a udziały w niej I. M. należne obecnie uczestnikom postępowania ad. 2-6 oraz uczestniczce ad. 1 (3/20 części) kwoty po 12.184 złote 73 grosze. Z kolei scheda spadkowa po J. M. wynosi 96.231 złotych 56 groszy, (75.000 złotych plus 17.500 złotych plus 3.731 złotych 56 groszy), a udziały w niej I. M. należne obecnie uczestnikom ad. 2-6 oraz uczestniczce ad. 1 (1/5) kwoty po 19.246 złotych 31 groszy. Skoro, zaś, wartość darowizny otrzymanej przez I. M. od każdego ze spadkodawców wynosi 20.000 złotych, (1/2 x 40.000 złotych), to I. M. i w konsekwencji uczestników postępowania ad. 2-6 stosownie do treści artykułu 1040 k.c. nie uwzględnia się w przedziale spadku. Proponowany sposób działu wnioskodawczyni uzasadniała natomiast brakiem możliwości dokonania podziału fizycznego przedmiotowej nieruchomości pomiędzy uczestnikami oraz interesem uczestników uwzględniającym fakt wyłącznego korzystania z nieruchomości spadkowej przez nią od ponad dwudziestu lat, a przede wszystkim wolą spadkodawców, co, do działu spadku. Podała, że w latach 2006-2012 ponosiła samodzielne wydatki na utrzymanie spadkowej nieruchomości, których wartość wyniosła kwotę 1.434 złote 20 groszy, a których to rozliczenia się domaga zgłaszając w tym zakresie żądanie ewentualne na wypadek braku podstaw do wydania postanowienia działowego bez zasądzenia od niej spłat na podstawie zgodnego wniosku uczestników.

W odpowiedzi na wniosek uczestnicy postępowania S. M. (2), R. T. i Z. M. (1) oraz Z. K. wnieśli o ustalenie, że w skład spadku po W. M. i J. M. wchodzi garaż położony na nieruchomości przy ulicy (...) w P. na działce numer (...) o powierzchni o, (...) hektara o wartości 30.000 złotych, oszczędności na trzech książeczkach oszczędnościowych w Banku Spółdzielczym w P. w kwocie około 200.000 złotych, budynek jednorodzinny oraz działka o powierzchni o, (...) hektara. Wskazali, że nie potrafią się ustosunkować do nakładów poczynionych przez wnioskodawczynię oraz zarzucili, że z uwagi na długi wpływ czasu, 10 lat od chwili darowizny na rzecz I. i S. M. (1), brak jest podstaw do

zaliczenia jej do schedy spadkowej, tym bardziej, że K. G. mieszka wraz z rodziną w budynku spadkowym od urodzenia. Dodali, że po dokonaniu darowizny w dniu 9 czerwca 1972 roku W. M. wraz z I. M. wydzielili również pas ziemi o szerokości 3,8 metra i długości trzydziestu metrów, którą to część spadkodawcy nieoficjalnie darowali I. M..

W piśmie przygotowawczym z dnia 11 czerwca 2013 roku wnioskodawczyni cofnęła żądanie zaliczenia na schedę spadkową uczestniczki postępowania W. W. darowizny środków pieniężnych w kwocie 46.000 złotych poczynionej przez spadkodawczynię na rzecz tej uczestniczki w 1986 roku.

W piśmie przygotowawczym z dnia 12 czerwca 2013 roku uczestniczka postępowania W. W. podała, że na podstawie aktu notarialnego z dnia 15 kwietnia 2013 roku nieodpłatnie dokonała darowizny na rzecz swojej siostry K. G. przysługującego jej udziału w prawie własności spadkowej nieruchomości wynoszącego 16/80 części. W związku z powyższym wystąpiła o zwolnienie jej od udziału w sprawie w charakterze uczestniczki postępowania.

Na rozprawie w dniu 16 września 2013 roku Sąd postanowił zwolnić W. W. od udziału w sprawie w charakterze uczestniczki postępowania.

W piśmie przygotowawczym z dnia 27 września 2013 roku wnioskodawczyni zarzuciła, że wbrew twierdzeniom uczestników w dacie otwarcia spadku po spadkodawcach działka gruntu numer (...) o powierzchni o, (...) hektara nie była zabudowana budynkiem użytkowym w postaci garażu. Zaprzeczyła również, żeby w skład mas spadkowych wchodziły jakiegokolwiek środki finansowe. Podniosła, że okoliczność rzekomej darowizny przez spadkodawców na rzecz wstępnego uczestników postępowania I. M. dodatkowego pasa ziemi o szerokości 3,8 metra i długości trzydziestu metrów wobec nieważności z uwagi na brak zachowania formy przewidzianej w artykule 890 paragraf 1 k.c. i artykule 158 k.c. jest nieistotna dla rozstrzygnięcia. Zarzuciła nadto, że objęta żądaniem punktu trzeciego petitum wniosku darowizna na rzecz I. M. opisanej wyżej nieruchomości położonej przy ulicy (...) w P. w świetle przepisu artykułu 1039 paragraf 1 k.c. podlega zaliczeniu na schedę spadkową I. M. niezależnie od daty jej wykonania.

W piśmie przygotowawczym z dnia 6 listopada 2013 roku uczestnicy postępowania S. M. (1), S. M. (2), R. T., Z. M. (1) i Z. K. wniosli:

1/o ustalenie, że w skład spadku po W. M. zmarłym w dniu 17 kwietnia 1982 roku w B., ostatnio stale zamieszkałym w P. wchodzi udział w 1/2 części w prawie własności nieruchomości zabudowanej składającej się z działki gruntu numer (...) o powierzchni o, (...) hektara położonej przy ulicy (...) w P., dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie prowadzi księgę wieczystą numer (...),

2/ o ustalenie, że w skład spadku po J. M. zmarłej dnia 11 września 1988 roku w B. ostatnio stale zamieszkałej w P. wchodzi udział w 5/8 części w prawie własności nieruchomości zabudowanej składającej się z działki gruntu numer (...) o powierzchni o, (...) hektara położonej przy ulicy (...) w P., dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie prowadzi księgę wieczystą numer (...),

3/ o ustalenie, że w skład spadku po I. M. zmarłym dnia 1 listopada 1996 roku, ostatnio stale zamieszkałym w P. wchodzi między innymi udział 5/8 części w prawie własności nieruchomości zabudowanej składającej się z działki gruntu numer (...) o powierzchni o, (...) hektara położonej przy ulicy (...) w P., dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie prowadzi księgę wieczystą numer (...) o wartości wskazanej w opinii biegłego sądowego,

4/ o ustalenie, że w skład spadku po W. M. i J. M. wchodzi środki pieniężne zgromadzone na trzech książeczkach oszczędnościowych w Banku Spółdzielczym w P. w kwotach ustalonych na podstawie informacji z Banku,

5/ o dokonanie działu spadku po W. M., J. M. i I. M., którego przedmiot stanowi opisana wyżej nieruchomość poprzez wydzielenie z przedmiotowej nieruchomości działki gruntu niezabudowanej o wartości równej udziałom spadkowym uczestników postępowania i przyznanie jej na współwłasność uczestnikom postępowania ad. 1-5, natomiast w pozostałej części nieruchomości stanowiącej nieruchomość zabudowaną przez przyznanie na wyłączną własność wnioskodawczyni K. G., ewentualnie gdyby wyżej wskazany dział spadku nie był możliwy o przyznanie spadkowej

nieruchomości na wyłączną własność wnioskodawczyni z jednoczesnym dokonaniem jednorazowej spłaty przez wnioskodawczynię na rzecz uczestników postępowania tytułem wyrównania udziałów w spadkach. Ponadto wnieśli o rozstrzygnięcie o kosztach postępowania według norm przewidzianych.

W uzasadnieniu swojego stanowiska podali w szczególności, że nie są spadkobiercami, jako dalsi zstępni po W. i J. M., bowiem w chwili śmierci spadkodawców I. M. dochodził skutecznie do dziedziczenia. Z uwagi na tę okoliczność koniecznym jest dokonanie działu spadku również z uwzględnieniem majątku spadkowego wchodzącego w skład spadku po I. M., a to w postaci udziału przysługującego mu w będącej przedmiotem sprawy nieruchomości z zaznaczeniem, że będzie to jedynie częściowy dział spadku po tym spadkodawcy, bowiem innymi składnikami spadkobiercy już zgodnie rozporządzili. Podnieśli, że brak jest możliwości zaliczenia na ich schedę spadkową powołanej we wniosku darowizny, albowiem

- uczestnicy postępowania nie są dalszymi zstępnymi w rozumieniu przepisu artykułu 1041 k.c.,
- darowizna nie była poczyniona na rzecz uczestników, a na rzecz ich spadkodawcy, po którym odziedziczyli na zasadach ogólnych nie będąc dziedziczącymi, jako dalsi zstępni,
- I. M. skutecznie doszedł do dziedziczenia po swoich rodzicach, co wyłącza możliwość zastosowania artykułu 1041 k.c., zwłaszcza w stosunku do S. M. (1), która to uczestniczka nawet nie jest zstępną spadkodawcy I. M..
- nie ma też możliwości dokonania zaliczeń na podstawie artykułu 1039 k.c. z uwagi na fakt, że postępowanie nie toczy się wyłącznie pomiędzy zstępnymi, bądź zstępnymi i małżonkiem spadkodawców W. i J. M., ale pomiędzy zstępnymi wyżej wymienionych oraz zstępnymi i małżonki ich zstępnego, który to skutecznie doszedł do dziedziczenia.

Odnosnie żądania rozliczenia nakładów i wydatków wskazali, że wnioskodawczyni nie udowodniła, by ponosiła je w całości, by były one nakładami koniecznymi oraz by wnioskodawczyni podejmowała próby uzyskania zgody na ich poniesienie od współposiadaczy.

W odpowiedzi na powyższe, w piśmie przygotowawczym z dnia 20 listopada 2013 roku, wnioskodawczyni podtrzymała w całości dotychczasowe żądanie, w tym ewentualnego rozliczenia nakładów i wydatków na spadkową nieruchomość. Podniosła, że nie ma konieczności przeprowadzenia działu spadku po zmarłym I. M. oraz zarzuciła, że chybione są twierdzenia uczestników, jakoby nie powinno się uwzględniać darowizny poczynionej przez spadkodawców na rzecz ich syna I. M. i jego żony.

W piśmie przygotowawczym z dnia 26 listopada 2013 roku uczestnicy postępowania podtrzymali stanowisko, iż nie należą do kręgu osób zobowiązanych na mocy artykułu 1039 k.c. do zaliczenia na schedę spadkową darowizn. Jednakże, gdyby powyższe stanowisko okazało się nieuzasadnione to wskazali, że na rzecz samej wnioskodawczyni również zostały dokonane darowizny i przysporzenia, chociażby w postaci środków pieniężnych wybranych przez wnioskodawczynię z książeczek oszczędnościowych spadkodawców, darowizny na rzecz wnioskodawczyni i środków pieniężnych na rozpoczęcie działalności gospodarczej zakładu fryzjerskiego i darowizny na zakup mebli w kwocie 13.000 złotych. Ponadto darowizna poczyniona w dniu 9 czerwca 1972 roku obejmowała nie 20 arów działki, a 7 arów powierzchni działki. Powierzchnia ta została pomniejszona na skutek zmian administracyjnych i ostatecznie, jak wynika z księgi wieczystej ta powierzchnia wynosi 5,7 ara. Jednocześnie istotnym jest, że darowizna obciążona była ciężarem w postaci 6,26 kwintali żyta, a w przeliczeniu na złote kwotą 939 złotych, którą to należność w całości uregulowali obdarowani.

Z kolei w piśmie przygotowawczym z dnia 5 kwietnia 2016 roku, w uzupełnieniu wniosku o dział spadków z dnia 23 stycznia 2013 roku, wnioskodawczyni wniosła o rozliczenie wydatków poczynionych przez nią na spadkową nieruchomość w łącznej kwocie 2.815 złotych 40 groszy przez zasądzenie na jej rzecz od uczestniczki postępowania S. M. (1) kwoty 140 złotych 77 groszy i od pozostałych uczestników postępowania kwot po 105 złotych 57 groszy.

Na rozprawie w dniu 26 września 2016 roku pełnomocnik wnioskodawczyni wniósł, jak we wniosku, a także o przyjęcie wartości spadkowej nieruchomości zgodnie z opinią biegłej sądowej wnosząc o przyznanie spadkowej nieruchomości na wyłączną własność wnioskodawczyni bez spłat na rzecz uczestników postępowania, albowiem wartość zaliczonej na ich schedę spadkową darowizny poczynionej przez spadkodawców na rzecz I. M. przekracza wartość ich udziałów w spadkowej nieruchomości. W przeciwnym razie ogólna spłata na rzecz uczestników postępowania wyniosłaby kwotę 7.746 złotych. Pełnomocnik uczestników postępowania wniósł natomiast jak dotychczas, z tym że zgodził się na przyznanie spadkowej nieruchomości na wyłączną własność wnioskodawczyni ze spłatami na rzecz uczestników postępowania proporcjonalnymi do ich udziałów w spadkowej nieruchomości. Nadto wniósł o rozstrzygnięcie o kosztach postępowania według norm przepisanych.

Sąd ustalił i zważył, co następuje.

Na podstawie dowodów w postaci akt sprawy Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie o sygnaturze I Ns 114/85, w tym postanowienia tego Sądu z dnia 29 maja 1985 roku oraz zezwolenia Urzędu Skarbowego w D. z dnia 26 lipca 1985 roku, akt sprawy Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie o sygnaturze I Ns 184/10, w tym postanowienia tego Sądu z dnia 7 maja 2010 roku, wydruku elektronicznego Księgi Wieczystej numer (...) z dnia 2 stycznia 2013 roku, opinii biegłego sądowego R. D. z dnia 10 maja 1992 roku oraz z zeznań świadków Z. M. (1) i W. W., a także z przesłuchania wnioskodawczyni K. G. oraz uczestniczek postępowania R. T. i S. M. (1) Sąd ustalił, że spadkodawcy W. M. i J. M. byli małżeństwem. W. M. zmarł w dniu 17 kwietnia 1982 roku w B., przy czym spadek po nim na mocy ustawy nabyli: żona J. M. w 1/4 części oraz dzieci W. W., I. M., T. M., Z. M. (2) i K. G. wszyscy po 3/20 części. J. M. zmarła z kolei w dniu 11 września 1988 roku w B., a spadek po niej na mocy ustawy nabyły: dzieci W. W., K. G., Z. M. (2) i I. M. każdy po 1/5 części oraz wnukowie A. B. i G. M. każdy po 1/10 części. W skład spadku po W. M. i J. M. wchodzi natomiast wyłącznie udziały odpowiednio w 1/2 części i 5/8 części w prawie własności nieruchomości położonej w P. przy ulicy (...) składającej się z zabudowanej działki gruntu numer (...) o powierzchni O, (...) hektara, dla której tutejszy Sąd prowadzi Księgę Wieczystą numer (...). W dacie otwarcia spadku po spadkodawcach W. M. i J. M. nieruchomość powyższa nie była zabudowana budynkiem użytkowym w postaci garażu. W skład mas spadkowych nie wchodziły też jakiegokolwiek środki finansowe.

W oparciu zaś o dokumenty znajdujące się w aktach sprawy Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie o sygnaturze I Ns 526/04, w tym postanowienia tego Sądu z dnia 26 listopada 2004 roku oraz w aktach sprawy Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie o sygnaturze I Ns 161/85, w tym postanowienia tego Sądu z dnia 21 czerwca 1985 roku Sąd ustalił, że w dniu 17 czerwca 1983 roku zmarł brat wnioskodawczyni T. M., zaś spadek po nim na mocy ustawy nabyli: żona Z. M. (3) oraz dzieci A. M. (obecnie S.) i G. M. - każdy po 1/3 części. Następnie, to jest w dniu 1 listopada 1996 roku, zmarł drugi z braci wnioskodawczyni I. M., a spadek po nim na mocy ustawy nabyli: żona S. M. (1) w 1/4 części oraz dzieci Z. M. (2) i R. T., Z. K. i S. M. (2) każdy po 3/16 części.

Na podstawie dowodów w postaci: wypisu aktu notarialnego Repertorium A numer (...) z dnia 2 sierpnia 2011 roku, wypisu aktu notarialnego Repertorium A numer (...) z dnia 14 kwietnia 2013 roku oraz akt Księgi Wieczystej numer (...) Sąd ustalił, że umową darowizny z dnia 2 sierpnia 2011 roku brat wnioskodawczyni Z. M. (2), bratowa wnioskodawczyni Z. M. (3) oraz bratankowie wnioskodawczyni A. S. i G. M. darowali wnioskodawczyni swoje udziały w prawie własności nieruchomości spadkowej, które nabyli w drodze dziedziczenia, a umową darowizny z dnia 14 kwietnia 2013 roku siostra wnioskodawczyni W. W. darowała jej swój udział spadkowy w nieruchomości wynoszący 16/80 części. Z uwagi na powyższe udziały wnioskodawczyni i uczestników postępowania spadkowej nieruchomości wynoszą obecnie: wnioskodawczyni K. G. 64/80 części, uczestniczki postępowania S. M. (1) 4/80 części, zaś uczestników postępowania S. M. (2), R. T., Z. M. (1) i Z. K. po 3/80 części.

Wreszcie na podstawie dokumentu w postaci wypisu aktu notarialnego Repertorium A numer (...) z dnia 17 sierpnia 2016 roku Sąd ustalił, że uczestnicy postępowania S. M. (1), S. M. (2), R. T. i Z. M. (1) oraz Z. K. dokonali częściowego działu spadku po I. M. dotyczącego nieruchomości położonej w P. przy ulicy (...), dla której Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie prowadzi Księgę Wieczystą numer (...).

W tych okolicznościach Sąd doszedł do przekonania, że wniosek o dział spadków po W. M. i J. M. nie jest zasadny i podlega oddaleniu.

Zasadą jest, zgodnie z artykułem 506 k.p.c., że postępowanie nieprocesowe wszczyna się na wniosek, a jedynie w wypadkach wskazanych w ustawie Sąd może wszcząć postępowanie także z urzędu, które powinien czynić zadość przepisom o pozwie w tym zawierać dokładnie określone żądanie (artykuł 187 paragraf 1 punkt 1 k.p.c. w związku z artykułem 13 paragraf 2 k.p.c.) Wymóg ten służy ścisłemu i jednoznaczному określeniu przedmiotu osądzenia i zakresu udzielenia ochrony prawnej w ten sposób wnioskodawca określa treść oczekiwanego rozstrzygnięcia wyznaczając tym samym granice rozpatrywania sprawy przez Sąd.

Nie ulega wątpliwości, że w rozpoznawanej sprawie K. G. złożyła wniosek o dział spadku po W. M. i J. M. w skład których wchodziły udziały odpowiednio po 1/2 części i 5/8 części w poszczególnych masach spadkowych nieruchomości zabudowanej składających się z działki gruntu numer (...) o powierzchni 0, (...) hektara położonej przy ulicy (...) w P., dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Dzierżoniowie prowadzi Księgę Wieczystą numer (...). Wniosek zaś o dział spadku zmierza do uzyskania orzeczenia likwidującego wspólność określonego majątku. Przedmiotem postępowania jest tu więc żądanie w ukształtowania prawa, które dotyczy konkretnego mienia, a nie określonej jedynie rzeczy. Zgodnie bowiem z artykułem 922 paragraf 1 k.c. spadek stanowi ogół praw i obowiązków majątkowych należących do spadkobiercy w chwili jego śmierci spadkodawcy w chwili jego śmierci przechodzących na jego następców prawnych. Tymczasem uszło uwadze wnioskodawczyni, że wniosła ona o przyznanie jej na własność całej nieruchomości zabudowanej składającej się z działki gruntu numer (...) o powierzchni 0, (...) hektara położonej przy ulicy (...) w P., a nie udziałów w spadkowej nieruchomości. Nie ulega natomiast wątpliwości, że przysługujący jej udział w tej nieruchomości wynoszący 64/80 części został przez nią nabyty częściowo w wyniku spadkobrania po W. M. i J. M., a częściowo w drodze darowizn poczynionych na jej rzecz przez Z. M. (2), Z. M. (3), A. S., G. M. oraz W. W.. W tej sytuacji wnioskodawczyni skoro żądała przyznania jej na własność całej nieruchomości winna była również złożyć wniosek o zniesienie współwłasności nieruchomości. Do postępowania wszczętego na taki wniosek mają zaś zastosowanie przepisy artykułu 618 i następnego k.p.c. celem zaś tego postępowania jest wyjście ze współwłasności określonej rzeczy (artykuł 211 k.c. i artykuł 212 k.c.) Jakkolwiek do działu spadku stosuje się odpowiednio przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych (artykuł 688 k.p.c.) to jednak należy uwzględnić w tym postępowaniu odrębności wynikające z uregulowania zawartego w artykułach 1037 do 1046 k.c., artykułach 1070 i następnym k.c. oraz artykułach 680 i następnym k.p.c.

Najistotniejsze było jednak to, że uczestnicy postępowania S. M. (1), S. M. (2) i R. T., Z. M. (1) i Z. K., którzy figurują jako współwłaściciele w księdze wieczystej prowadzonej dla przedmiotowej nieruchomości położonej w P. przy ulicy (...), nie są spadkobiercami jako dalsi zstępni po W. M. i J. M., bowiem w chwili śmierci spadkodawców I. M. dochodził skutecznie do dziedziczenia, co zresztą wynika z treści postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku. Z uwagi na niniejszą okoliczność koniecznym jest dokonanie działu spadku również w uwzględnieniu majątku spadkowego wchodzącego w skład spadku po I. M., a to w postaci udziału przysługującego mu w będącej przedmiotem sprawy nieruchomości. Oczywistym jest, że w przypadku wielostopniowego działu, jaki ma miejsce w aktualnym stanie, nie jest koniecznym dokonanie działu spadku po kolejnych spadkodawcach w kolejności odwrotnej do daty otwarcia spadku. Niewątpliwie jednak wielostopniowy dział spadku wymaga dokonania działu po wszystkich spadkodawcach, a w sytuacji kiedy wielostopniowi spadkobiercy żądają dokonania działu składnika wchodzącego w skład masy spadkowej będącej nieruchomością działu spadku powinien być dokonany po wszystkich spadkodawcach. Tymczasem we wniosku żądaniem objęto jedynie dwóch z trzech spadkodawców.

Wreszcie nie można tracić z pola widzenia, że w orzecznictwie ugruntowane jest stanowisko, iż w wypadku gdy w skład spadku wchodzi udział spadkodawcy w majątku objętym małżeńską wspólnością ustawową, do dokonania działu spadku niezbędne jest uprzednie albo jednoczesne z działem spadku, połączone w tym samym postępowaniu, przeprowadzenie podziału majątku wspólnego chyba, że zapadł już prawomocny wyrok rozstrzygający o żądaniu ustalenia nierównych udziałów małżonków majątku wspólnego oraz o żądaniach zwrotu wydatków nakładów i innych świadczeń z majątku wspólnego na majątek odrębny lub odwrotnie albo, że częściowy dział spadku nie dotyczył

udziału spadkodawcy w ich majątku wspólnym (tak uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 marca 1972 roku III CZP 100/71 OSNC 1972 numer 7,8 pozycja 129). W myśl bowiem przepisu artykułu 43 paragraf 1 k.r.o. małżonkowie mają od chwili ustanienia wspólności ustawowej równe udziały w majątku objętym tą wspólnością jednakże zgodnie z treścią dalszych paragrafów tego artykułu Sąd w określonych w tych przepisach okolicznościach może ustalić udziały w inny sposób, mianowicie z uwzględnieniem stopnia, w którym każdy z małżonków przyczynił się do powstania tego majątku. Roszczenie to może być dochodzone w drodze powództwa, a jeśli toczy się postępowanie o podział majątku wspólnego po ustaniu wspólności ustawowej, w tym postępowaniu (artykuł 567 paragraf 1 k.p.c.) Nie ma natomiast jakichkolwiek podstaw do orzekania o żądaniu ustalenia nierównych udziałów w postępowaniu o dział spadku po jednym z małżonków, choćby uczestnikiem tego postępowania jako jeden ze spadkobierców był pozostały przy życiu małżonek gdyż zgodnie z dyspozycją przepisu artykułu 13 paragraf 1 k.p.c. Sąd rozpoznaje sprawę w innym postępowaniu niż proces tylko wtedy, gdy ustawa tak stanowi. Przepis artykułu 567 paragraf 1 k.p.c. dotyczy natomiast nieprocesowego postępowania o podział majątku wspólnego, nie ma natomiast analogicznego przepisu w odniesieniu do nieprocesowego postępowania o dział spadku. Dopóki nie zostanie więc przesądzone jakie są ostatecznie udziały spadkodawców w majątku wspólnym dopóty nie jest możliwe ustalenie przez Sąd spadku, w myśl dyspozycji przepisu artykułu 684 k.p.c., składu i wartości spadków, skoro równe udziały małżonków w majątku wspólnym są do tej chwili hipotetyczne. Z tego więc punktu widzenia dział spadku mógłby nastąpić, gdyby pomimo nieprzeprowadzenia uprzednio postępowania o podział majątku wspólnego żądanie i ustalenie nierównych udziałów zostało już rozstrzygnięte prawomocnym wyrokiem. W przeciwnym wypadku niezbędne byłoby uprzednie lub jednoczesne połączone w jednym postępowaniu z działami spadków dokonanie podziału majątku wspólnego. Po prawomocnym bowiem dokonaniu tego podziału żądanie ustalenia nierównych udziałów nie mogłoby już nastąpić ze względu na prekluzję przewidzianą w przepisie artykułu 618 paragraf 3 k.p.c., która odnosi się również do żądań przewidzianych w przepisie artykułu 567 paragraf 1 k.p.c., a to w związku z treścią przepisu paragrafu 3 tego artykułu oraz z treścią przepisu artykułu 688 k.p.c. (tak uzasadnienie uchwały wskazanej wyżej). Z drugiej strony przepisy artykułu 45 k.r.o. przewidują rozliczenia wynikające z wydatków, nakładów i innych świadczeń poczynionych z majątku wspólnego na majątek odrębny oraz poczynionych z majątku odrębnego na majątek wspólny. W wyniku dokonanych rozliczeń może się okazać, że pomimo równych udziałów małżonków w majątku wspólnym cały ten majątek po dokonaniu odpowiednich zaliczeń przysługuje tylko jednemu z małżonków. W tym ostatnim wypadku praktycznie nic z majątku wspólnego nie wejdzie do masy spadkowej po drugim z małżonków, która objęta jest działem spadku. Rozstrzygnięcie o tym w zasadzie może nastąpić w postępowaniu nieprocesowym o podział majątku wspólnego (artykuł 45 paragraf 2 k.r.o. i artykuł 567 paragraf 1 k.p.c.), a w procesie tylko wtedy, gdy wcześniej zwrot jest niezbędny ze względu na dobro rodziny (artykuł 45 paragraf 2 k.r.o.). Dopóki więc kwestia zwrotu nie zostanie przesądzona we właściwym trybie, dopóty nie jest możliwe ostateczne, a niezbędne do dokonania działu spadku ustalenie składu i wartości tego spadku (tak w uzasadnieniu uchwały powołanej wyżej oraz uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 21 października 1998 roku II CKU 56/98 Lex numer 465995).

Powyższe rozważania dotyczą sytuacji zaistniałej w niniejszej sprawie, albowiem objęty postępowaniem majątek spadkowy obejmuje udziały majątku wspólnym zmarłego I. M. i uczestniczki postępowania S. M. (1). Przed wszczęciem niniejszego postępowania nie zapadł natomiast prawomocny wyrok rozstrzygający o żądaniu i ustaleniu nierównych udziałów tych małżonków w ich majątku wspólnym oraz o żądaniach zwrotu wydatków, nakładów i innych świadczeń z majątku wspólnego na majątek osobisty lub odwrotnie. Jednocześnie nie było przeprowadzone postępowanie o podział majątku wspólnego I. M. i uczestniczki postępowania S. M. (1). Uniemożliwia to natomiast dokonanie działu spadków po W. M. i J. M. skoro Sąd nie był w stanie ustalić jakie dokładnie udziały w przedmiotowej nieruchomości przysługują uczestnikom postępowania, a co za tym idzie w jakich kwotach przysługiwałyby im ewentualne spłaty od wnioskodawczyni. Nie można też tracić z pola widzenia faktów, że bez wydania orzeczenia w przedmiocie zniesienia współwłasności nieruchomości, działu spadku po I. M. oraz podziału majątku wspólnego I. M. i uczestniczki postępowania S. M. (1) - wnioskodawczyni zapewne nie uzyskałaby wpisu prawa własności w księdze wieczystej prowadzonej dla przedmiotowej nieruchomości.

Biorąc pod uwagę wszystkie te okoliczności uznać należy za niedopuszczalne modyfikowanie przez Sąd rozpoznający sprawę treści żądania zawartego we wniosku inicjującym sądowe postępowanie nieprocesowe. W niniejszej sprawie

K. G. była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika, od którego należy wymagać prawidłowo określonego żądania uwzględniając, że z dokumentów zawartych w aktach sprawy oraz w aktach Księgi Wieczystej numer (...) wynika jednoznacznie, iż prawo osób wymienionych w tej księdze jako współwłaściciele nieruchomości wynika z dziedziczenia po W. M., J. M., I. M., a także z tytułu poczynionych na rzecz K. G. darowizn. Ponadto część udziałów w przedmiotowej nieruchomości jest również objęta wspólnością majątkową małżeńską zmarłego I. M. i uczestniczki postępowania S. M. (1). Skoro zaś fachowy pełnomocnik wnioskodawczyni do dnia zamknięcia rozprawy nie rozszerzył żądania wniosku - wniosek o dział spadków po W. M. i J. M. podlegał oddaleniu jako przedwczesny.

Z tych powodów na podstawie przytoczonych przepisów orzeczono jak w punkcie I postanowienia.

Przepis artykułu 520 paragraf 1 k.p.c. stanowi, że każdy uczestnik postępowania ponosi koszty postępowania związane ze swoim udziałem w sprawie. Od tej zasady przepisy paragrafu 2 i 3 artykułu 520 k.p.c. przewidują wyjątki. Według przepisów pierwszego z tych paragrafów, jeżeli uczestnicy postępowania są w różnym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania lub interesy ich są sprzeczne Sąd może stosunkowo rozdzielić obowiązek zwrotu kosztów lub włożyć go na jednego z uczestników w całości przy czym to samo dotyczy zwrotu kosztów postępowania wyłożonych przez uczestników. Z kolei przepisy paragrafu 3 artykułu 520 k.p.c. stanowią, że, jeżeli interesy uczestników są sprzeczne Sąd może włożyć na uczestnika, którego wnioski zostały oddalone lub odrzucone obowiązek zwrotu kosztów postępowania poniesionych przez innego uczestnika, przy czym wskazaną zasadę stosuje się odpowiednio, jeżeli uczestnik postępował niesumiennie lub oczywiście niewłaściwie.

W niniejszej sprawie Sąd ustalił, że interesy uczestników postępowania nie były sprzeczne. Nie zachodzi bowiem sprzeczność interesów, jeżeli uczestnicy postępowania zgodnie domagają się zniesienia współwłasności, podziału majątku wspólnego lub działu spadku, niezależnie od tego jaki sposób podziału postulują i jakie wnioski w tym zakresie składają. Wnioskodawczyni i uczestnicy postępowania nie byli także w różnym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania, gdyż w ich wspólnym interesie było dokonanie działu spadków. W takim postępowaniu uczestnicy są bowiem w równym stopniu zainteresowani wynikiem postępowania, a ich interesy w zasadzie są wspólne, gdyż polegają na wyjściu ze stanu wspólności (tak uzasadnienie postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2012 roku V CZ 30/12 Lex numer 1231642). Z tych powodów Sąd uznał, że nie ma podstaw do odstąpienia od zasady wyrażonej w przepisie artykułu 520 paragraf 1 k.p.c.

Mając powyższe na uwadze w oparciu o przytoczone przepisy Sąd orzekł jak w punkcie II postanowienia.

Orzeczenie z punktu III postanowienia znajduje uzasadnienie w przepisie artykułu 113 ustęp 4 ustawy o kosztach sądowych i sprawach cywilnych.